

TUBA MÁRTA

**M. MESTER KATALIN: MARATONI INTERJÚ FEKETE ISTVÁN RÓL
IFJ. FEKETE ISTVÁNNAL**

Fekete István Irodalmi Társaság, Veszprém, 2021. 140 lap
ISBN: 9786158139212

Kezdhethném úgy M. Mester Katalin interjúkötetének bemutatását, hogy mindenkinek ajánlom e hasznos kis könyvet, mert rendkívül sok hiteles életrajzi adatot tudhatunk meg belőle Fekete Istvánról, a II. világháború után mellőzött, később ifjúsági íróknak minősített, de Jókait túlszárnyaló legnépszerűbb, legolvasottabb írónkról. Kezdhethném úgy is, hogy azoknak a tanítóknak és magyartanároknak ajánlom, akik a Tüskeváron kívül Fekete István több művét akarják beemelni a tananyagba. De akkor fogalmazom meg pontosan a könyv rám gyakorolt hatását, ha ismertetésemet azzal kezdem, hogy azok vegyék kézbe és olvassák, akik szeretik Mikszáthot, és akiket érdekel Magyarország 20. századi történelme. Akik szívesen beleképzelik magukat abba az elbeszélő helyzetbe, amint M. Mester Katalin kérdéseit és ifj. Fekete István válaszait egy asztal körül, illetve, pipázgatva (e-cigaretázva), borozgatva (ásványvizet kortyolva), falatozva (zöldséget csipegetve) jóízűen hallgatják, és fantáziájukban megelevenednek az elmúlt száz év hazai eseményei.

A kötetet Horváth Tibornak, a Fekete István Irodalmi Társaság elnökének előszava nyitja. Horváth Tibor kiemeli a társaságnak azt a szándékát, hogy ezzel az interjúkötettel is méltó helyre kerüljön mind a két Fekete István a magyar irodalomtörténetben. Az előszót M. Mester Katalin bevezetője követi, aki a könyv megjelenésének időzítését nemcsak az

apa születésének és halálának kerek évfordulóihoz (1900–1970), hanem a fiú 90. születésnapjához (2022. február) kapcsolja. A szerző elmondja, hogy a könyv anyagát az ifj. Fekete Istvánnal folytatott hosszú telefonbeszélgetések, a tőle kapott levelek és önvallomásszerű kézirat alapján állította össze (10). A Maratoni interjú a 13–100. lapig tart, amelyet ifj. Fekete István két önéletrajzi ihletésű novellája követ (101–4, 105–11). A novellák után M. Mester Katalin Fekete István újralfelfedezéséről ír abban a cikkében, amely a Magyaróra folyóirat 2020/3–4. számában is olvasható (112–9). A könyvet Fotóarchívum (121–32), a Fekete István Irodalmi Társaság bemutatkozása (133–7) és a Fekete családnak „A bereki ember” című film elkészítéséért mondott köszönete zárja (138–40).

Az interjúkötet alanya természetes büszkeséggel sorolja édesapja írói sikereit. Kevesen tudják, hogy Fekete István pályafutása az 1930-as években kezdődött. 1936-ban a Gárdonyi Géza Irodalmi Társaság pályázatára írta A koppányi aga testamentuma című regényét, 1939-ben a Királyi Magyar Egyetemi Nyomda pályázatára a Zsellérek című regényét, s mindkettővel első díjat nyert. A fiatal művész regényírói, forgatókönyvírói és színdarabírói tehetségét a Kisfaludy Társaság is elismerte, amikor mindössze hétéves írói tevékenység után 1940-ben tagjai közé választotta (91).

A pályát a kommunista hatalomátvétel törte derékba. Ifj. Fekete István őszintén, ugyanakkor tényekkel alátámasztva beszéli el, hogyan torolta meg édesapja jobboldaliságát az államvédelmi hatóság, írásait miért mellőzte, sőt tiltotta a baloldali irodalompolitika. Látszólag azt rótták fel neki, hogy közerthető: „narrációjában az írói beszédmód publicisztikai, ismeretterjesztői és pedagógusi beszédmóddal keveredik” – magyarázta Bodor Béla irodalomtörténész (85), de a nem elég jó író megállapítás valójában azt jelentette, hogy a baloldalnak nem eléggé, sőt semennyire sem elkötelezett. Fekete István 1940-ben, Felix Salten *Bambi* gyermekei című regényének megjelenésekor összegezte ars poeticáját. Nem olyan állatmeseíró vagy ifjúsági író akar lenni, mint Salten, aki „a maga lány fantáziájában olyannak »képzeli« az erdőt, mint azok a »művészi« olajnyomatványok voltak, amelyekben az őzikék a lesen elaludt vadász könyvét olvasták, miközben a nyulacskák bécsi valcert táncoltak előttük a dühöszöld réten. [...] Nem, az erdő nem ilyen és a lakói sem ilyenek. Életük leírása mesének fénytelen, történetnek szegényes: ismeretrontó abszurdum” (34).

Ifj. Fekete arról a fájdalomról is nyíltan szól, hogy édesapja nem kapott posztumusz Kossuth-díjat sem, ezt az állami elismerési formát ugyanis 2008-ban megszüntették.

Az interjúkötetből az apa munkássága mellett megismerhetjük a fiú írói tevékenységét, publikálási terveit is. 1979-ben írta meg első regényét, az *Ítéletidőt*, amelyben A koppányi aga testamentumának történetét folytatta (17). „Magyarországon 1999 óta 25 könyvem jelent meg, 41 kiadásban, amelyekből a Móra 16-ot adott ki. Ezenkívül Ameri-

kában, Kanadában és Romániában jelent meg könyvem. Két regénypályázaton indultam, az USA-ban és a másikban Kanadában, és mindkettőt megnyertem. Édesapám is két pályázaton indult, mindkettőt megnyerte. [...] [A] pesti ágensemnél [...] négy regényem van (96–7). [...] Az Amerikai/Kanadai Magyarországon 36 éve van állandó heti rovatom. Főként humoros [...] krockat írok [...] Az említett 36 év alatt leggyártott 1800 (ezernyolcszáz!) írásom között, biztosan találnék száz krockit, amelyekből összeállíthatnék egy 320–350 oldalas kötetet. Talán nem vallanék szégyent (98–9).”

A Maratoni interjú szövegében maradtak ismétlések, tipográfiai hibák, de a szerző elárulta, hogy készül a második, javított kiadás. Talán azért merültem el élvezettel a könyv olvasásában, mert ahhoz a generációhoz tartozom, amely a családi elbeszélések hatására még átérzi az 1930–40-es évek hangulatát – az volt ugyanis a nagyszülei fiatalsága, amelynek a II. világháborús élménye úgy szűrődött át az életébe, hogy tudta, mi az a nincs, amely még érzelmileg is kötődött az 1950–60-as évek eseményeihez, hiszen az volt a szülei gyermek- és ifjúkora.

A Fekete család története, a két Fekete írói munkássága és annak bemutatása, közreadása tiszteletet és méltó elismerést érdemel.

Tuba Márta

középkolai tanár, PhD
Gárdonyi Géza Általános és
Középkolai, Érd

E-mail: dr.tuba.marta@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-8264-2108>